

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/513/2017/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

247/2018. (XI. 6.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2017. december 5-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2018. november 6-án – Fráterné dr. Ferency Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2017. november 20-án történt rendőri intézkedés (előállítás) és annak módja miatt 2017. december 5-én, elektronikus úton panaszt terjesztett elő.

I.

A fenti napon a panaszost bolti lopáson érték. A biztonsági őr a panaszost az üzlet konyha helyiségébe kísérte, ahol a panaszos elismerte a lopást. A panaszos elmondása szerint kifizette a biztonsági őrnek az ellopni szánt termékek árát, ám azokat nem kapta meg, helyette a biztonsági őr kihívta a rendőröket.

A biztonsági őr jegyzőkönyvet készített (ezt a panaszos nem kapta meg) az esetről, ehhez pedig kérte a panaszos személyi igazolványát, ám azt a panaszos nem adta át, mivel azt – elmondása szerint – nem találta. A panaszos állítása szerint ekkor valós nevet és címet, ám hamis születési dátumot adott meg, abban bízva, hogy ezzel nem veszíti el törzsvásárlói státuszát (mert így esetleg nem tűnik föl a rendszerben).

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos elmondása szerint egy hölgy és egy fiatal férfi rendőr érkezett a helyszínre. A rendőrnő „felfokozott állapotban” volt, kifogásolta, hogy ha már a panaszos kifizette az árut, miért kellett kimenniük a helyszínre. A panaszost a rendőrök igazoltatták, ahol a panaszos a fenti ok miatt, nem tudta a rendőröknek bemutatni a személyi igazolványát, helyette megadta a valós személyes adatait. Ekkor azonban a rendőröknek feltűnt, hogy a biztonsági őr által készített jegyzőkönyvben más adatok szerepelnek. A rendőrnő ekkor dühösen „ordított”, hogy „Melyik a valódi? Ötvenezerre fogom büntetni!”. (A rendőrnő ekkor egyébként beverte a fejét egy falon lévő tartályba, amelytől megrogyott és bizonytalanná vált.)

A rendőrnő – a panaszos állítása szerint – a fentieket követően a panaszos hátizsákját „fejre állította, addig rázta, míg kiborult belőle minden”. A panaszos mobiltelefonja is kiesett, amit a panaszos megpróbált elkapni, ám a rendőrnő megragadta az ő csuklóját és kiabált, hogy csak azt teheti a panaszos, amit ő megenged, majd elkezdte „leráncigálni” a panaszos kabátját. Végül a panaszos maga vette le azt, a rendőrök azt is átkutatták.

A ruházat-átvizsgáláskor a rendőrnő gondosan elolvasta a panaszos minden feljegyzését, magánjellegű dokumentumait. A ruházat-átvizsgálás során előkerült a panaszos személyi igazolványa, amely tényre a rendőrnő „hatalmas hangerővel” reagálta, hogy a panaszos megtagadta a személyi igazolvány átadását.

A panaszos sérelmezte, hogy ezt követően egy recept kapcsán, több boltos jelenlétében felsorolta a panaszos betegségeit, faggatta a személyes tárgyairól, majd elkobozta a panaszos manikűrrollóját.

A panaszost előállították a Rendőrkapitányságra, ahol a folyosón tartották 21 óráig. A rendőrnő „egyetlen szó tájékoztatás nélkül” hagyta őt a folyosón. Egy rendőr vigyázott rá, aki úgy tájékoztatta, hogy majd kihallgatják, de nem történt semmi.

A panaszos 20 óra után elkezdett rosszul lenni, amit – elmondása szerint – közölt a rendőrökkel, de ekkor is csak azt a tájékoztatást kapták, hogy majd kihallgatják.

Végül röviddel 21 óra előtt a rendőrnő papírt tartott a panaszos elé, hogy írja alá. A panaszos állítása szerint elmondta, hogy nem tudja elolvasni az olvasószemüvege nélkül. A rendőrnő ekkor úgy tájékoztatta a panaszost, hogy az aláírandó dokumentumok az intézkedés leírását tartalmazzák, amelynek az egyik másolati példánya a panaszosé lesz, majd közölte vele, hogy ne rontsa a helyzetét azzal, hogy ismét ellenszegül. A panaszos a dokumentumokat aláírta, azokból egy példányt pedig megkapott. A panaszos állítása szerint 21 óra 5 percet mutatott az utcai óra, amikor elhagyta a Rendőrkapitányság épületét.

A panaszos otthon tudta csak elolvasni, hogy 50.000 Ft helyszíni bírságot szabtak ki számára, amelyet az aláírásával elismert (nem tájékoztatták arról, hogy az aláírással elismeri a szabálysértés tényét, és ezt követően nincs helye jogorvoslatnak), és amely valótlannul tartalmazza, hogy megtagadta a személyi igazolvány átadását, valamint hamis adatokat adott meg az igazoltatás során. Egyébként a dokumentumok másolata „olvashatatlanúságig” rossz volt.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A Rendőrkapitányság rendészeti osztályvezetője által lefolytatott parancsnoki kivizsgálásról szóló tájékoztató levél az alábbi információkat tartalmazza:

A panaszossal szemben a Központ utasítására a Rendőrkapitányság rendőrei intézkedést kezdeményeztek. Az intézkedés oka, hogy a panaszost bolti lopáson érték tetten.

A fenti napon 18 óra 35 perckor a bejelentett bolti lopás miatt az üzletház szolgálati helyiségében a panaszossal szemben rendőri intézkedést foganatosítottak. A bejelentést az üzletház biztonsági őrre tette, aki az üzlet biztonsági kamera-rendszere által észlelte, hogy a panaszos árukat pakol a táskájába, amelyeket a kasszánál már nem vett elő.

A biztonsági őr a panaszost megkérte, hogy mutassa meg a táskája tartalmát. A panaszos ennek eleget tett, így a táskából előkerült 1467 Ft értékű áru. A biztonsági őr ezt követően a szolgálati helyiségbe kísérte a panaszost.

Az intézkedő rendőrök a helyszínen személyazonossága igazolására szólították föl a panaszost, aki azonban a személyi igazolványát nem adta át, helyette több alkalommal hamis adatokat közölt. A rendőrök végül átvizsgálták a panaszos ruházatát, amely során (a táskából) előkerült a panaszos személyi igazolványa, laccímkarttyája és egy körömvágó olló. Utóbbit K. r. törzsrőmester az intézkedés végéig a testi épségük védelme érdekében magánál tartott. A táskát az intézkedő rendőr nem állította fejre, nem rázta, azt a rendőr a földre helyezte, ahol mellé guggolva egyesével nézte át annak tartalmát, végül pedig a kivett dolgokat a helyszín asztalára helyezte. A ruházat-átvizsgálás során az intézkedő rendőrök nem ragadták meg a panaszos csuklóját, kabátját nem rángatták le, azt a panaszos, kérésre, önként levette és átadta átvizsgálásra. A ruházat-átvizsgálás helyszínén harmadik személyek nem tartózkodtak, a rendőrök nem listázták a panaszos személyes feljegyzéseit, esetleges betegségeit.

A manikűr olló kapcsán az intézkedő rendőrök egymásnak ellentmondó jelentést tettek. Az egyik rendőr nem emlékezett ilyen dolog elvételére, a másik rendőr ellenben úgy jelentett, hogy a kérdéses tárgyat elvette, majd az intézkedés végén visszaadta a panaszosnak (20 óra 30 perckor).

A helyszínen megállapított tényeket a rendőrök jelentették a Tevékenység-irányítási Központnak (a továbbiakban: TIK) és a Szolgálatirányító parancsnoknak, majd – utasításra – a panaszost 19 óra 19 perckor – a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján – előállították a Rendőrkapitányságra, ahol őt sérülés- és panaszmentesen átadták a Szolgálatirányító parancsnok-helyettesnek. A panaszossal szembeni intézkedés kezdete és a Rendőrkapitányság előállításának ideje között azért telt el 44 perc, mert a panaszos passzív, nem közreműködő, félrevezető magatartást tanúsított. A panaszost személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettsége megsértése miatt – a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 207. §-ának (1) bekezdése alapján – 50.000 Ft helyszíni bírsággal sújtották, amelyet a panaszos elfogadott és aláírt.

A panaszos pontosan 1 óra 11 percet töltött a rendőrkapitányság épületében, amely idő alatt őt végig őrizték, tájékoztatták az eljárás körülményeiről, kérdéseire válaszoltak. A panaszos tájékoztatása folyamatos és egyben segítőkész volt, az intézkedő rendőr a panaszost mindenről tájékoztatta a dokumentumok aláírását megelőzően, azokat a panaszos a szükséges tájékoztatást követően írta alá. Ez idő alatt az intézkedő rendőrök elkészítették a személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentést, majd azt revízió céljából átadták a Szolgálatirányító parancsnoknak. A revíziót követően 20 óra 30 perckor a panaszos sérülés- és panaszmentesen távozott a Rendőrkapitányságról.

A panaszos közölte az intézkedő rendőrökkel, hogy cukorbetegségben szenved, amellyel kapcsolatban a rendőrök őt tájékoztatták, hogy amennyiben rosszul érezné magát, hívnak a részére mentőt, ám rosszullétre panasz nem érkezett az intézkedés alatt.

A rendőri intézkedés elejétől a végéig határozott, hangoskodástól mentes volt. A panaszos sem emelte föl a hangját, magatartását tekintve passzív volt.

Az igazoltatásra az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján került sor, a panaszos ruházatát – mivel megtagadta személyi igazolványának átadását és hamis adatokat szolgáltatott – az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálták át (a ruházat-átvizsgálás nagyjából 25 percet vett igénybe), ezt követően a panaszost helyszíni bírsággal sújtották a fentiek szerint, majd őt az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján előállították a Rendőrkapitányságra.

2) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés az Állásfoglalás II. rész 1) pontjában foglaltakhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

Az intézkedés során kényszerintézkedést nem alkalmaztak az intézkedő rendőrök.

Az intézkedő rendőrök a Központ 18 óra 20 perckor tett utasítása alapján mentek ki a helyszínre.

A biztonsági őr a helyszínen elmondta, hogy 17 óra 24 perckor észlelte a biztonsági kamera-rendszer segítségével, hogy a panaszos különféle árukat pakol a hátizsákjába, amelyeket a kasszájánál már nem vett elő.

A panaszos ruházat-átvizsgálása során közbiztonságra különösen veszélyes eszköz, valamint más lopásból származó tárgy nem, ám a panaszos személyi igazolványa és lakcímkártyája előkerült.

A helyszíni körülmények értékelését követően a tényeket jelentették a rendőrök a szolgálatirányító parancsnoknak, majd utasításra őt előállították. Az előállítást megelőzően a panaszossal közölték az előállítás tényét és okát, amelyet a panaszos megértett és tudomásul vett.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatást, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást a panaszosnak kiadták.

A panaszossal szemben szabálysértési feljelentéssel éltek.

3) Az előállítás végrehajtásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás, a személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, valamint az előállítás jogszerű és szakszerű volt, továbbá megfelelt az arányosság követelményének.

4) Az előállításról szóló igazolás szerint a személyi szabadságot korlátozó intézkedés kezdete 18 óra 35 perc, a vége 20 óra 30 perc volt, amely alatt sérülés- és panasz nem keletkezett. Az igazolást a panaszos aláírta. Az igazolás hátoldalán szerepel az Alapvető Jogok Biztosa Hivatalának, valamint a Független Rendészeti Panasztestületnek az elérhetősége.

5) A Rendőrkapitányság vezetőjének kiegészítő tájékoztató levele az Állásfoglalás II. rész 1)-4) pontjaiban foglaltakhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza.

A panaszos előállításának jogalapja az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja volt, amelynek oka az „üzletszerűség” kérdésének tisztázása volt, amely elsődleges feladata az intézkedő rendőröknek. Amennyiben a nyilvántartás adatai alapján a panaszos személy üzletszerűen követett volna el lopásokat, úgy fennáll a bűncselekmény elkövetése, és ebben az esetben további

intézkedések foganatosítására került volna sor. A panaszos nem szerepelt a nyilvántartásban, mint üzletszerű elkövető.

A panaszos cselekményével összefüggésben büntető- vagy szabálysértési eljárás a Rendőrkapitányságon nem folyik.

A panaszossal szemben a lopás szabálysértés elkövetése miatt az iratokat a Rendőrkapitányság megküldte a hatáskörrel rendelkező BRFK kerületi Rendőrkapitányság Központi Szabálysértési Előkészítő Osztály részére.

6) A szabálysértési nyilvántartási rendszer küldés előtti ellenőrző lap tanúsága szerint kizárólag a panaszolt ügyben felmerült szabálysértési ügyek szerepelnek a nyilvántartásban.

Az 1. számú ügye: Szabs. tv. 177. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti tulajdon elleni szabálysértés.

A 2. számú ügye: Szabs. tv. 207. §-ának (1) bekezdése szerinti személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettség megszegése szabálysértés.

7) A Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott egyéb dokumentumok (a panaszossal szembeni szabálysértési eljárás iratai) az ügy szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől a Testület eltekint.

III.

A panaszos sérelmezte, hogy őt az Szabs. tv. 207. §-ának (1) bekezdése alapján 50.000 Ft helyszíni bírsággal sújtották.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette” kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, vagy a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

A Testület hatáskörébe az Rtv. idézett rendelkezése alapján kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. IV., V. és VI. Fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),

– a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat-csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),

– a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás), esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A helyszíni bírság a Szabs. tv. 99. §-a szerinti helyszíni intézkedés során a szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben kiszabható szankciófajta, így az ehhez kapcsolódó esetleges jogorvoslatok elbírálására a Testületnek nincs hatásköre.

IV.

A panaszos sérelmezte az intézkedés tényét, a vele szemben tanúsított hangnemet, a ruházat-átvizsgálás módját, személyes adatainak harmadik személyek előtti listázását, manikűrrollójának elkobzását, az eljárás körülményeiről való elégtelen tájékoztatást, valamint az előállítás időtartamát.

Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, IV. cikke szerinti személyi szabadsághoz való jogát, VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát, XX. cikke szerinti testi egészséghez való jogát, és XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület első körben a rendőrség intézkedési kötelezettségét vizsgálta:

A Testület rendelkezésére álló információk alapján megállapítható, hogy a panaszost az üzlet biztonsági őre lopáson érte, amelynek következtében bejelentést tett a rendőrségen. A bejelentés alapján a rendőrök kiérkeztek a helyszínre és intézkedést kezdeményeztek a panaszossal szemben.

Az intézkedéskor hatályos Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1. és 2. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bünyogi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyont visszاسzerzését, továbbá szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a továbbá úgy rendelkezik, hogy a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

Az eset körülményeire a Testület álláspontja szerint további jogszabályi rendelkezések hívhatóak fel:

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdése alapján, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

A Szabs. tv. 177. §-ának (1) bekezdése szerint, aki ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást követ el, szabálysértést követ el.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési / bűnügyi hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre Testület egyértelmű igennel felelt, mivel a telefonos bejelentésben foglaltak felvethették a fent hivatkozott bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúját.

A Testület megítélése szerint tehát az üzlet biztonsági őrének bejelentése a fent hivatkozottak szerint a közrend védelme érdekében a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget keletkeztetett, így ennek tekintetében nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

2) A Testület vizsgálta az igazoltatás és az annak során foganatosított ruházat-átvizsgálás jogalapját és módját:

a) A helyszínre kiérkező rendőrök a panaszost felszólították személyazonossága igazolására.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

Tekintettel arra, hogy – az Állásfoglalás IV. rész 1) pontjában foglaltaknak megfelelően – a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett, a panaszos személyazonosságának tisztázása az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján szükségessé vált, így e tekintetben nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő alapvető joga.

b) Az igazoltatás során a panaszos azt állította, hogy nincsenek nála a személyazonosításra alkalmas iratai, így szóban közölte a szükséges információkat. Az intézkedő rendőröknek azonban feltűnt, hogy ellentmondás van a panaszos személyes adatai tekintetében a biztonsági őr által készített jegyzőkönyvben, valamint a panaszos által elmondottak között, így szükségesnek látták a panaszos ruházatának átvizsgálását.

Az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése alapján az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat.

Az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdése szerint rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja szükségessé teszi.

Itt a Testület megjegyzi, hogy a Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint az intézkedő rendőrök a jelentésükben az Rtv. 31. § (1) bekezdésében foglalt személyi szabadságot korlátozó intézkedés esetén végrehajtandó ruházat-átvizsgálására hivatkoztak, amely azonban jelen esetben téves, ugyanis e konkrét ügyben a panaszos személyazonosságának megállapítása érdekében, valamint bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja okán került sor a ruházat-átvizsgálásra.

A fentiek alapján a Testület megítélése szerint a panaszos ruházatának átvizsgálására – bár a jelentésben az intézkedő rendőrök nem a megfelelő rendelkezésre hivatkoztak – kellő jogalappal került sor, így e tekintetben nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

c) A panaszos sérelmezte a ruházat-átvizsgálás módját.

A panaszos beadványa szerint a ruházat-átvizsgálás során az intézkedő rendőr „hátizsákját fejre állította, míg kiborult belőle minden”, amikor pedig a panaszos a kieső telefon után kapott, csuklójánál megragadták, majd kabátját ráncigálták. A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a ruházat-átvizsgálás során az intézkedő rendőrök harmadik személyek jelenlétében felolvasták az ő személyes feljegyzéseit, cukorbetegségét is hangosan szóvá tették.

A Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok tanúsága alapján az intézkedő rendőrök nem borították ki a panaszos táskáját, személyes dolgaival kellő óvatossággal bántak, a panaszos csuklóját nem ragadták meg (egyéb más módon sem alkalmaztak vele szemben kényszerítő eszközt), személyes adatait nem listázták harmadik személyek felé, más módon sem tették azokat szóvá.

Az Rtv. 97. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján ruházat az intézkedéssel érintett személy testén viselt, illetőleg az intézkedés helyszínén nála lévő, vagy a közvetlen felügyelete alatt, illetve rendelkezésére álló ruházat, csomag és tárgy. Ennek megfelelően tehát a ruházat-átvizsgálás részét képezi az intézkedés alá vont személy csomagja is, jelen esetben a panaszos hátizsákja.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás 6.5 pontja alapján a ruházatátvizsgálás generális szabályai értelemszerűen vonatkoznak csomagátvizsgálásra is. Ha tartani lehet attól, hogy támadásra, testi sértés okozására alkalmas eszközt tartalmaz az intézkedés alá vont személy csomagja, illetve, ha bűncselekmény elkövetéséből származó dolgokat tart a csomagjában, az intézkedő rendőr maga pakolja ki a csomag tartalmát.

Jelen panaszügyben felmerülhetett, hogy a panaszos csomagjában bűncselekményből származó dolgok kerülnek elő, így indokolt volt a panaszos csomagjának az intézkedő rendőr általi kipakolása.

A panaszos elmondása, valamint a Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott információk között ellentmondás feszül a panaszos ruházatának átvizsgálásának módja tekintetében a fent elmondottak szerint, amely ellentmondást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján feloldani nem lehet, így tekintetben nem állapítható meg a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezethető személyes integritáshoz való jogának, valamint személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelme.

3) A Testület vizsgálta az előállítás jogalapját, és annak körülményeit:

a) A Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok tanúsága alapján a panaszost az intézkedő rendőrök – utasításra – az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontjára hivatkozva előállították. Az erről szóló közlést és tényt a panaszos megértette és tudomásul vette.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdés második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, ennek megfelelően pedig több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

Jelen ügyben azonban a Testület rendelkezésére álló bizonyítékokból kiderül, hogy a helyszínen – a biztonsági őr által elmondottak, az igazoltatás és ruházat-átvizsgálás alapján – egyértelműen tisztázódott, hogy a panaszos cselekménye a Szabs. tv. 177. §-ának (1) bekezdése szerinti tulajdon elleni szabálysértés, azaz nem éri el a Btk. 370. §-a szerinti lopás bűncselekmény legalsó értékhatárát. A lopás vétségének alsó értékhatárát a Btk. 459. §-ának (6) bekezdés a) pontja ötvenezer forintban határozza meg.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően itt is utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja.

A Rendőrkapitányság álláspontja szerint az előállítás szükségességét az indokolta, hogy az intézkedő rendőröknek tisztázni kellett annak kérdését, hogy a panaszos cselekménye kapcsán felmerül-e az Btk. 370. §-ának (2) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti minősítés lehetősége. Amennyiben ugyanis felmerül, akkor már értékhatártól függetlenül bűncselekményként szükséges vizsgálni a panaszos cselekményét.

A Btk. 370. §-ának (2) bekezdés b) pont bb) alpontja alapján lopás esetén a büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a szabálysértési értékre elkövetett lopást üzletszerűen követik el.

A Btk. 459. §-ának (1) bekezdés 28. pontja határozza meg az üzletszerűség fogalmát: üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

A Testületnek e körben azt volt szükséges vizsgálnia, hogy konkrét esetben felmerülhetett-e bűncselekmény elkövetésének az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja szerinti előállításhoz szükséges gyanúja.

Minthogy az előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít a rendőr számára, a Testület álláspontja szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni,

megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. 33. §-a a szabadságelvonás feltételeiként megfogalmaz.

A Testület rendelkezésére álló dokumentumok (elsősorban az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés) alapján a Testület vizsgálta, hogy az intézkedés során felmerült-e olyan információ, vagy egyéb körülmény, amely arra utalt volna, hogy a panaszos korábban hasonló cselekményeket követett el rendszeres haszonszerzés céljából.

A Testület rendelkezésére álló dokumentumok tanúsága alapján a panaszos cselekménye tekintetében az üzletszerűségre utaló konkrét információ, vagy egyéb, a szabálysértési értékre elkövetett lopást bűncselekménnyé minősítő körülmény a helyszínen egyáltalán nem merült föl. A Testület egyetért azzal az állásponttal, hogy az intézkedő rendőröknek általában véve hasonló ügyekben vizsgálnia szükséges az üzletszerűség kérdését, ugyanakkor azt az előállítást megelőzően, annak eldöntése érdekében kell elvégezni – a helyszínen beszerezhető, illetve a helyszínen lekérdezhető információk alapján –, hogy döntenie lehessen az előállítás szükségessége tekintetében. Amennyiben ez nem így történne, úgy az előállítás nem bűncselekmény gyanúja alapján, hanem magának a gyanúnak a megállapítása érdekében kerülne sőr, amely azonban nem az Rtv. 33. §-ában szereplő törvényes előállítási ok.

Konkrét ügyben – a Testület rendelkezésére álló információk alapján – az előállítás oka egyértelműen a bűncselekmény gyanújának megállapítása volt, így megfelelő törvényes jogalap hiányában korlátozták a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető jogát.

A Testület megítélése szerint a panaszos előállítására a fentiek szerint az intézkedő rendőröknek nem volt jogalapja, így e tekintetben a korlátozás súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető jogát.

b) A panaszos sérelmezte az előállítás időtartamát:

Arra tekintettel, hogy a Testület az Állásfoglalás IV. rész 3) pont a) alpontja szerint megállapította, hogy az előállítás megfelelő jogalap híján alapvető jogot sértő volt, a Testület az előállítás időtartamára vonatkozó panaszt már külön nem vizsgálja, ugyanakkor az alapjogsérelmet megállapítja: a korlátozással sérült a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető joga.

c) A panaszos sérelmezte, hogy a vele szemben lefolytatott rendőri intézkedés során nem kapott megfelelő tájékoztatást az előállítás körülményeiről:

A panaszos sérelmezte, hogy nem tudja mire és meddig szükséges várnia, az előállítás végeztével pedig úgy kellett dokumentumokat aláírnia, hogy nem volt tisztában azok tartalmával.

A Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére álló dokumentumok tanúsága alapján azonban a panaszos tájékoztatása folyamatos és egyben segítőkész volt, a panaszost az intézkedő rendőrök a szükséges dokumentumok tartalmáról azok aláírását megelőzően tájékoztatták.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésének megfelelően az intézkedő rendőrök – az azonosítási-, valamint a panasztételi lehetőségekről való tájékoztatási kötelezettségen túl – kötelesek szóban közölni az intézkedés tényét és célját.

Az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdésének generális szabálya szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáférőknek a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A panaszos elmondása és a Rendőrkapitányság álláspontja között ellentmondás feszül, amelyet a Testület rendelkezésére álló bizonyítékok alapján feloldani nem tud.

A Testület álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikkében deklarált tisztességes eljárásból való jog alapvető jogállami követelmény, amelynek megfelelően a jogok érvényesítése olyan eljárás keretében kell, hogy történjen, amely megfelelő biztosítékot jelent a törvényes és elfogulatlan állami döntésre. Természetes követelmény tehát a tisztességes eljárásból való jog érvényesülése egy demokratikus jogállam esetében, hiszen az egyes emberekkel szemben az állam természetétől fakadóan mindig erőfölényes pozícióban van. Ennek megfelelően szükséges, hogy az államhatalom nevében eljáró személyek minden esetben teljes körű tájékoztatást adjanak az eljárás alá vont személyeknek a velük szemben folytatott eljárás körülményei, valamint az annak során őket megillető jogok, és az őket terhelő kötelezettségek tekintetében.

A fentieknek megfelelően a Testület megítélése szerint – tekintettel a panaszosi és rendőrségi álláspontok feloldhatatlan ellentmondására – nem állapítható meg a panaszos tisztességes eljárásból fűződő alapvető jogának a sérelme.

d) A panaszos sérelmezte, hogy az előállítás időtartama alatt rosszul lettét nem vették figyelembe:

A panaszos beadványában előadta, hogy cukorbetegségének kezelésére szolgáló gyógyszerét az előállítás ideje alatt be kellett volna szednie, ennie és innia is kellett volna, ám csupán azt a tájékoztatást kapta, hogy várjon, majd kihallgatják. A Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint a panaszos szolt a cukorbetegségéről, amely alapján őt az intézkedő rendőrök úgy tájékoztatták, hogy amennyiben rosszul érezte magát, részére mentőt hívnak, ám a panaszos az előállítás ideje alatt rosszul lettét nem jelzett.

Az Rtv. 18. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (7) bekezdése szerint elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló igazolás szerint a panaszosnak az előállítás időtartama alatt sérülése nem keletkezett, továbbá egyéb okból panaszt nem tett.

A panaszos beadványa alapján a panaszos ugyan kezdett rosszul lenni, ám külön orvosi ellátást nem kért. Ez az állítás megfelel a Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumokban foglaltaknak.

A Testület megítélése szerint – mivel az előállítás során azon túl, hogy jelezte betegségét, külön segítséget nem kért – nem sérült a panaszos testi egészséghez fűződő alapvető joga.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a ruházat-átvizsgálás során manikűrollóját „elkobozták”:

A panaszos elmondása szerint az igazoltatás során végrehajtott ruházat-átvizsgálás során, a táskájából előkerült manikűrollóját K. r. törzsőrmester elkobozta. A Rendőrkapitányság által a Testület rendelkezésére bocsájtott előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem tartalmazza ennek tényét, ugyanakkor a Testület eljárása alapján a Rendőrkapitányságon lefolytatott parancsnoki kivizsgálásból kiderül, hogy K. r. törzsőrmester valóban elvette a kérdéses ollót, ám azt az előállítás végeztével visszaszolgáltatta a panaszos számára. A parancsnoki kivizsgálásból kiderül

az is, hogy *B. r.* törzsőrmester nem emlékezett arra, hogy a panaszostól szűrő eszközt elvettek volna.

A manikűrolló elvételéről jegyzék nem készült.

A Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról az 1. mellékletben meghatározott, letéti tárgyakról szóló, 3 példányos jegyzéket kell készíteni. Ugyanezen § (6) bekezdése alapján a letétként kezelt tárgyak letételkori, valamint megfelelő állapotban történő megőrzéséről az előállító egységet üzemeltető rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség, rendőrőrs, illetve a (3) bekezdés szerint kijelölt előállító egység üzemeltetője gondoskodik. Az elhelyezés megszüntetését követően a fogvatartott személy részére a letéti tárgyai átadásra kerülnek. A letéti tárgyak nem igazolt hiányának, megrongálódásának vagy megsemmisülésének okát – jegyzőkönyv felvételét követő – parancsnoki kivizsgálás keretében kell megállapítani.

A manikűrolló elvételére az igazoltatás során került sor. A Testület megítélése szerint, amennyiben a kérdéses tárgyat kizárólag az igazoltatás biztosítása érdekében vette volna magához az intézkedő rendőr, azt az igazoltatás végén vissza kellett volna szolgáltatnia még a helyszínen. Mivel azonban a kérdéses tárgy az előállítás idejére is az intézkedő rendőr birtokában maradt, arról a Szolgálati Szabályzat fenti rendelkezése alapján letéti jegyzéket kellett volna készíteni, valamint azt a fent hivatkozottak szerint kellett volna őrizni.

A Testület rendelkezésére álló információk alapján maradéktalanul nem tisztázható a panaszos ingóságának a sorsa, ugyanakkor *K. r.* törzsőrmester – a parancsnoki kivizsgálás szerint – úgy jelentett, hogy azt visszaszolgáltatta, a panaszosi beadványból pedig az ellenkezőjére történő utalás nincs, így a Testület elfogadja a Rendőrkapitányság erre vonatkozó álláspontját.

A Testület megítélése szerint a fentiek alapján a manikűrolló intézkedés idejére történt elvétele nem sértette a panaszos tulajdonhoz való alapvető jogát, ugyanakkor annak ténye, hogy az elvételről letéti jegyzék nem készült, csekély mértékben sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

5) A Testület végül vizsgálta az intézkedő rendőrök panaszos felé tanúsított hangnemét:

A panaszos sérelmezte, hogy a vele szemben intézkedő rendőr „felfokozott állapotban”, „dühösen” és „kiabálva” intézkedett. A Rendőrkapitányság álláspontja szerint ugyanakkor az intézkedő rendőrök az intézkedés bár határozott volt, az hangoskodás mentesen zajlott.

A Testület a panasz e része kapcsán emlékeztet az Rtv. 2. §-ában foglaltakra. Szükségesnek tartja kiemelni továbbá a Független Rendőri Szakszervezet főtitkárának, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtitkárának a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, 2007. július 4-én Budapesten kelt közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg a tv-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A panaszosi és a rendőrségi álláspont között ellentmondás feszül, amelyet a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján feloldani nem lehet, így e tekintetben nem állapítható meg a panaszos emberi méltóságának a sérelme.

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét ügyben a Rendőrkapitányság rendőreinek a biztonsági őr bejelentése alapján intézkedési kötelezettsége keletkezett, amely alapján jogszerűen igazoltatták a panaszost, valamint – bár nem a megfelelő Rtv. rendelkezésre hivatkoztak – jogszerűen vizsgálták át az ő ruházatát, így ezek tekintetében nem sérült a panaszos tisztességes eljárásához való, valamint személyes adatok védelméhez fűződő alapvető joga. A panaszos sérelmezte, hogy az előállítás során nem vették figyelembe rosszlétét, ám a rendelkezésre álló információk alapján az intézkedő rendőrök eleget tettek az Rtv. és a Szolgálati szabályzat vonatkozó rendelkezéseinek, így e tekintetben nem sérült a panaszos testi egészséghez fűződő alapvető joga. A ruházat-átvizsgálás módja, a rendőrség felvilágosítás adási kötelezettségének teljesítése, valamint az intézkedő rendőrök hangneme tekintetében a panaszosi és a rendőrségi álláspontok feloldhatatlansága miatt nem állapítható meg a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezethető személyes integritáshoz való, személyes adatok védelméhez fűződő, valamint tisztességes eljárásához való alapvető jogának a sérelme.

A Testület megítélése szerint az a tény, hogy a manikűröllő elvételéről annak ellenére nem készült letéti jegyzőkönyv, hogy a panaszost előállították, csekély mértékben sértette a panaszos tisztességes eljárásához való alapvető jogát.

A Testület megítélése szerint az intézkedő rendőrök megfelelő jogalap nélkül állították elő a panaszost, így az előállítás ténye, valamint annak időtartama alapjogot súlyosan sértő módon korlátozta a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető jogát.

Az egyes alapjogok sérelme már egyenként is elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a többszöri jogsérelmet súlyosító körülményként értékelte a Testület. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2018. november 6.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület